

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน กระแสของความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ การสื่อสารที่ไร้พรมแดน การไหลบ่าของวัฒนธรรมของชาติตะวันตกที่ส่งผ่านเข้ามาในประเทศไทย ในรูปของอินเทอร์เน็ต การส่งสารด้วยเทคโนโลยีไร้สาย และสื่อต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการเลียนแบบและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนออกไปจากความเป็นไทย การประพฤติปฏิบัติตนของคนช่วงวัยรุ่นในสังคมเปลี่ยนแปลงไป คนในสังคมให้ความสำคัญกับวัตถุสิ่งของและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากกว่าคุณค่าด้านจิตใจ ความเอื้ออาทรเริ่มจางหายไป ขาดคุณธรรมจริยธรรม ส่งผลกระทบด้านลบในสังคมปัจจุบัน เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด การตั้งครรภ์ก่อนถึงวัยอันควร หรือการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ ขาดแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสม นอกจากนี้ กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ได้สำรวจภาพลักษณ์ ความพึงพอใจ และความคิดเห็นของคนไทยทั่วประเทศ จากกรุงเทพมหานคร และจาก 33 จังหวัด จำนวน 1,640 คน โดยประชาชนเห็นว่าปัญหาที่ต้องการให้กระทรวงวัฒนธรรมแก้ไขอย่างเร่งด่วน 10 ปัญหา คือ 1.การแต่งกายไม่สุภาพ ส่อไปในทางขี้ขลาดของวัยรุ่น 2.รูปแบบชุดนักเรียน นักศึกษาที่ไม่เหมาะสม 3. คุณธรรมจริยธรรม การเสื่อมถอยของจิตสำนึกที่ดิ่งงาม ความซื่อสัตย์สุจริต 4. การขาดความกตัญญู ไม่เชื่อฟังบิดามารดา ขาดความสำรวมในกิริยามารยาทและสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ 5.การสืบสานวัฒนธรรมประเพณี ขาดการรณรงค์อย่างพอเพียง 6. อบายมุข การมั่วสุมของเด็กวัยรุ่น 7. การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร 8. วัฒนธรรมไทยถูกชาวต่างชาติกลืน ปัญหาสื่อต่าง ๆ 9. ปัญหาความเสื่อมโทรมทางศาสนา 10. การขาดระเบียบวินัยความรับผิดชอบของประชาชน (กรมการศาสนา 2550)

ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวข้างต้น มีสาเหตุมาจากความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ขาดความเอาใจใส่อย่างจริงจังของสถานศึกษา ที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการมากกว่าจิตใจ ความอ่อนแอของสถาบันศาสนา ที่วัดและพระสงฆ์มีบทบาทในการอบรมสั่งสอนด้านศีลธรรมลดน้อยลง เนื่องจากวิธีการสอนธรรมะไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน วิชาศีลธรรมถูกยกเลิก ความอ่อนแอของสังคม ภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น การแข่งขันด้านธุรกิจที่รุนแรงยิ่งขึ้น ยกย่องคนที่มีเงิน แม้ว่า

จะได้เงินมาจากการคดโกง ความอ่อนแอของชุมชนและสถาบันของชุมชน คือ ครอบครัว (บ้าน) สถาบันศาสนา (วัด) และสถาบันการศึกษา (โรงเรียน) ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนที่มีปัญหาได้ ปัญหาสื่อมวลชนที่เสนอข่าวไม่สร้างสรรค์ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีความคิด จิตใจ และพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไม่เหมาะสมไม่ถูกต้อง เป็นทาสยาเสพติด มัวเมากับอบายมุขและก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่างๆ

เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็ก เยาวชนและประชาชนมีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน รู้จักการวางตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาวิธีการ กระบวนการ และผู้ให้ความรู้ในเรื่องกิริยามารยาท ส่งผลให้การประพฤติตนไม่เหมาะสมลดลง สังคมอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่ให้ความสำคัญต่อคนเป็นอย่างมาก และเป็นไปตามแนวทางของรัฐบาล โดยกรมการศาสนาได้ดำเนินการหาแนวทาง วิธีการ กระบวนการนำวัดกลับมาเป็นที่พึ่งทางจิตใจของคน เป็นสถานที่สำหรับปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในชุมชน โดยน้อมนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเช่นอดีตที่ผ่านมา โดยการให้วัด ซึ่งเคยเป็นสถาบันหลักในชุมชน ที่ให้การศึกษาอบรม กล่อมเกลาจิตใจ เป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้าน เป็นผู้ให้ความรู้พื้นฐาน ให้คำปรึกษา เป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ผูกพันกับวิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นศูนย์อนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย การเผยแผ่ศาสนาธรรม เพื่อให้ประชาชนคนไทยเป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม ตามบทบาทของวัดที่มีความสำคัญอย่างมาก โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ให้การอบรมสั่งสอนอย่างเช่นที่เคยปฏิบัติในอดีตที่ผ่านมา

ในอดีต “วัด” เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชน ตั้งแต่เรื่องการบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น หรือจัดให้มีกิจกรรมในท้องถิ่น การทำกิจกรรมทางพุทธศาสนา การทำบุญตามประเพณี ในช่วงเวลาต่าง ๆ ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา เนื่องจาก “วัด” เป็นศูนย์กลางตามที่กล่าวมาแล้ว ซึ่ง พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องส่งบุตรหลานของตนเองเข้ารับการศึกษาค้นคว้า โดยมี “พระ” เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่เด็ก เยาวชน และผู้เข้ารับการศึกษ โดยวิชาที่สอนนั้น ไม่ใช่วิชาทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น พระยังสอนวิชา เรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันด้วย เช่น เรื่องเกี่ยวกับ การประพฤติ ปฏิบัติตน การวางตัวในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย โดยเฉพาะ การมีมารยาทที่ดีต่อสถาบันต่าง ๆ ปัจจุบัน “วัด” ก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศีลธรรมของชุมชน จากความสำคัญดังกล่าว รัฐบาลจึงได้จัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินการและเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2546 เป็นต้นมา โดยการกำกับของกรมการศาสนา ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นหน่วยการเรียนรู้ การเผยแผ่ อบรม ปลูกฝัง ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมไทย

มารยาทไทย อันดีงามแก่เด็กและเยาวชนที่ได้จัดตั้งขึ้นตามระเบียบกรมการศาสนา มีชื่อย่อว่า “ศพอ.” มีการจัดตั้งในประเทศไทยเมื่อช่วง พ.ศ. 2500 ได้รับอนุมัติให้เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2501 และขยายไปยังวัด ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นโครงการขนาดใหญ่ของกรมการศาสนา ที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชน ได้ศึกษาเรียนรู้ รู้จักหลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้ถูกต้องตามสมควรแก่วัย ในปีงบประมาณ 2556 มีการขยายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพิ่มขึ้นจากเดิม จำนวน 3,783 ศูนย์ เป็น 3,863 ศูนย์ (กรมการศาสนา 2556) ซึ่งการพัฒนาคุณภาพของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยควรพัฒนาใน 4 มิติ คือ

1. อาคารสถานที่

2. หลักสูตร ต้องดึงดูดใจเพื่อให้เด็กสนใจเข้าวัด ควรให้ความรู้เรื่องศาสนพิธีและมารยาทไทย เพื่อให้เด็กมีสัมมาคารวะ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชาวพุทธ

3. การจัดการเรียนการสอน โครงสร้าง สถานภาพและตำแหน่งผู้สอน และ

4. คุณภาพผู้เรียน

เนื่องจากครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความหลากหลายในด้านสถานภาพ เช่น เป็นพระ เณร แม่ชี ตลอดจนจนรवासซึ่งเป็นผู้เกษียณอายุราชการ จิตอาสา แต่ที่ผ่านมามีข้อจำกัดในการให้ความรู้ ผูกอบรมเรื่องมารยาทไทย หรือการพัฒนาบุคลิกภาพให้งามอย่างไทย ให้แก่ครูหรือบุคลากรทางการศึกษา นักวิชาการ เช่น ในปีงบประมาณ 2550 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ปัจจุบันคือ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้จัดโครงการพัฒนาบุคลิกภาพให้งามอย่างไทย โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นบุคลากรทางด้านวัฒนธรรม บุคลากรด้านการ ศึกษา ผู้ประกาศข่าว ตลอดจนผู้ดำเนินรายการวิทยุและโทรทัศน์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) แต่ไม่มีการถวายความรู้หรือให้ความรู้เรื่องมารยาทไทย ตามรูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม แต่พระสงฆ์ เณร แม่ชี หรือจนรवासที่ทำหน้าที่สอนหรือให้ความรู้เกี่ยวกับ ศาสนพิธี และมารยาทไทยอย่างจริงจัง และ ในปี 2557 กรมส่งเสริมวัฒนธรรม โดยสถาบันวัฒนธรรมศึกษา ได้ดำเนินโครงการอบรมมารยาทไทยขึ้น โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นครู นักวิชาการวัฒนธรรมทุกจังหวัดทั่วประเทศ จังหวัดละ 4 คน และมีวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นวิทยากรต้นแบบด้านมารยาทไทยของจังหวัด เพื่อขยายกลุ่มเป้าหมาย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ที่ดำเนินโครงการอบรมครูต้นแบบ

มารยาทไทย ทุกจังหวัด แต่ไม่ได้มีพระสงฆ์ สามเณร แม่ชีในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นกลุ่มเป้าหมายเลย ซึ่งพระสงฆ์ สามเณร หรือแม่ชี เป็นผู้ที่ทำหน้าที่สอนวิชาธรรมศึกษาชั้นตรี ในเรื่อง ศาสนพิธี ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับมารยาทไทยและมารยาทชาวพุทธ ทำให้การสอนเกี่ยวกับมารยาทไทย ไม่เป็นไปตามรูปแบบที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ยกร่างให้เป็นแบบอย่างเดียวกัน ทั่วประเทศ ส่วนเนื้อหาอื่น ๆ ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามหลักสูตรตามที่กรมการศาสนา กำหนด ซึ่งบางศูนย์ มีรายวิชามารยาทไทยและมารยาทชาวพุทธอยู่ในวิชาธรรมศึกษาชั้นตรี เช่น ศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดยานนาวา เป็นต้น ครูผู้สอน คือผู้ที่ต้องรับรู้และเข้าใจนโยบายของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ตนสังกัดอยู่ ตลอดจนถึงต้องพัฒนาผู้เรียน ฉะนั้น ครูผู้สอนจึงต้องได้รับการ เสริมสร้างพลังอำนาจ เพื่อให้มีโอกาสพัฒนาตนเอง มีทักษะการสอนที่ดี เป็นที่พึงของผู้เรียนได้ โดยเฉพาะ เรื่องมารยาทไทย เนื่องจากมีครูผู้สอนมีความหลากหลายในด้านสถานภาพ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น เพื่อให้เด็ก เยาวชน ประชาชนมีแนวทางการปฏิบัติตนที่เหมาะสม มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นการลดปัญหา ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ส่งผลให้ประเทศชาติประสบความสงบสุข และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในเรื่องพัฒนาการมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีความสอดคล้องในเรื่องการมีมารยาทดี ปฏิบัติตนและแสดงพฤติกรรมเหมาะสมตามประเพณี และวัฒนธรรมไทย มีสัมมาคารวะ รู้จักเคารพผู้ใหญ่ตามมารยาทและวัฒนธรรมของไทย (นริศนันท์ เคนสุระ, 2552)

ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาการพัฒนาแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในด้านที่ขาดหายไป คือ มารยาทไทย ที่เป็นแกนหลักของการปฏิบัติตนตาม กาลเทศะ และเป็นเรื่องสำคัญของสังคมไทย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อพัฒนาแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
- 2.2 เพื่อสร้างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนเรื่องมารยาทไทยในศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
- 2.3 เพื่อประเมินผลการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอน จากการใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจ ครูผู้สอนที่สร้างขึ้น

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ การสร้างแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนเรื่องมารยาทไทยในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตลอดจนมีการทดลองใช้แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจที่สร้างขึ้น ดังนั้นในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้เลือกศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในส่วนกลางตามรายงานของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม เนื่องจาก เป็นจุดศูนย์รวมในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศ และสามารถดำเนินการถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทยแก่ครูผู้สอน ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 50 เขต 65 ศูนย์ ได้พร้อมเพรียงกัน และเพื่อเป็นต้นแบบในการถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทยแก่ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

3.2 ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในส่วนกลางประจำปีงบประมาณ 2557 จำนวน 907 รูป/คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 65 รูป/คน และครูผู้สอน 842 รูป/คน

3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนเรื่องมารยาทไทย จำนวน 6 ท่า การปฏิบัติ ได้แก่ การแสดงความเคารพ, การส่งและการรับสิ่งของ, การยืน, การเดิน, การนั่ง, และการนอน

4. ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีการทดลองสอนเรื่อง มารยาทไทย ให้กับครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยมีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ และงบประมาณ จึงกำหนดดำเนินการวิจัยกับกลุ่มประชากรในส่วนกลางจำนวน 65 ศูนย์

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 แบบการเสริมสร้างพลังอำนาจ หมายถึง คู่มือการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนที่แสดงถึงวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมให้ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีความตระหนักในคุณค่าของตนเอง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่า ตนเองมีความสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทยให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1.การให้การสนับสนุน 2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3.การพัฒนาศักยภาพ 4.การปรับปรุงโครงสร้างองค์การ 5.ภาวะผู้นำ และ 6.การทำงานเป็นทีม

5.1.1 การให้การสนับสนุน หมายถึง การจัดหาปัจจัยหรือทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เช่น สื่อการสอน การให้กำลังใจ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น

5.1.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การให้ครูผู้สอน มีส่วนร่วมในการพิจารณากระบวนการทำงานที่สำคัญ ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

5.1.3 การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง การพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน โดยการอบรม หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

5.1.4 การปรับปรุง โครงสร้างองค์การ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ

5.1.5 ภาวะผู้นำ หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดี ในการปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

5.1.6 การทำงานเป็นทีม หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูผู้สอน มีการทำงานร่วมกับครูหรือบุคคลอื่น ๆ ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

5.2 พลังอำนาจครู หมายถึง คุณลักษณะของครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณค่าแห่งตน ความรับผิดชอบในงาน การรับรู้ความสามารถของตนเอง การยึดมั่นผูกพันองค์กร ความภาคภูมิใจในตนเอง ความเป็นอิสระ และความเชื่อมั่นในตนเอง

5.2.1 ความตระหนักในคุณค่าแห่งตน หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติที่ครูผู้สอนมีต่อตนเองในด้านบวก ที่ประเมินตนเองว่ามีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทยได้ มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ขอมรับนับถือตนเอง และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

5.2.2 ความรับผิดชอบในงาน หมายถึง การแสดงการยอมรับและกล้าที่จะที่เผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถแก้ไขปัญหาคด้วยตนเอง

5.2.3 การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ครูผู้สอนที่มีความเชื่อว่าตนเองสามารถคิด เข้าใจ เรียนรู้ การเผชิญหน้ากับความท้าทายหรืออุปสรรคต่างๆ และพึ่งพาตนเองได้

5.2.4 การยึดมั่นผูกพันองค์กร หมายถึง ครูผู้สอนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสมาชิกและแนวทางขององค์กร มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จและพร้อมที่จะอยู่กับองค์กรต่อไป

5.2.5 ความภาคภูมิใจในตนเอง คือ ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในทางที่ดี มีความเคารพ และยอมรับตนเองว่ามีความสำคัญ มีความสามารถและใช้ความสามารถที่มีอยู่กระทำการต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ได้ตามเป้าหมาย ยอมรับนับถือตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง เคารพในตนเองและผู้อื่น และมีชีวิตอยู่อย่างมีเป้าหมาย

5.2.6 ความเป็นอิสระ หมายถึง ความรู้สึกหรือการรับรู้ของครูผู้สอน ว่าตนสามารถ ดำเนินการเกี่ยวกับงานสอนหรืองานในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง และหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางานของตนเองอย่างอิสระ

5.2.7 ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ครูผู้สอนมีความมั่นใจในตนเอง เชื่อมมั่นในความสามารถของตน ในการแสดงออกโดยการพูด หรือการกระทำใดๆ อันเป็นการบ่งบอกถึงความมั่นใจ หรือกล้าที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ หรือการกระทำใด ๆ ให้สำเร็จดังที่ตั้งไว้ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคเกิดขึ้น

5.3 มารยาทไทย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนด้วยกิริยาที่สุภาพเรียบร้อย ที่บุคคลพึงปฏิบัติ ในสังคม และการปฏิบัติตนในพิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดความนุ่มนวล ความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นผู้ถ่ายทอดแก่เด็ก เยาวชน และผู้ที่เข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประกอบด้วย 6 ท่าการปฏิบัติ ได้แก่ 1.การแสดงความเคารพ 2.การส่งและการรับสิ่งของ 3.การยืน 4.การเดิน 5.การนั่ง และ 6.การนอน

5.4 ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ครูหรืออาจารย์ ที่ทำการสอนวิชาศาสนพิธีและมารยาทไทย ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

5.5 ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง หน่วยการเรียนรู้ ที่ดำเนินการการเผยแพร่ อบรม ปลุกฝังศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมไทยอันดีงามแก่เด็ก และเยาวชน ที่ตั้งอยู่ในวัด หรือ โรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการกำกับของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

6.1 รู้ถึงสภาพการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

6.2 ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจ เป็นคู่มือ การสอนเรื่องมารยาทไทย

6.3 ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เข้ารับการอบรมมีพลังอำนาจเพิ่มขึ้น ได้แก่

1.ความตระหนักในคุณค่าแห่งตน 2.ความรับผิดชอบในงาน 3.การรับรู้ความสามารถของตนเอง 4.การยึดมั่นผูกพันองค์กร 5.ความภาคภูมิใจในตนเอง 6.ความเป็นอิสระ 7.ความเชื่อมั่นในตนเอง

6.4 ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่เข้ารับการอบรม มีความรู้ ทักษะ ในเรื่อง

การสอนมารยาทไทยเพิ่มขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการสอนมารยาทไทย

6.5 ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องมารยาทไทย

สำหรับเด็ก และเยาวชน ได้อย่างถูกต้องและเป็นแนวทางเดียวกัน

6.6 เด็ก และเยาวชน ที่เข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีแนวทางในการ

ประพฤติปฏิบัติตนที่ถูกต้อง เหมาะสม ตามกาลเทศะ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับพลังอำนาจของครู มาจากแนวคิดของ Byham

(1988) Manthey (1989) Dobos (1990) Short and Rinehart (1992) Gibson (1993) Tebbitt (1993) Clutter

buck; & Kernaghan (1995) Smith (1996) และ Gutierrez, Parsons & Cox (1998) ซึ่งกล่าวไว้ว่า บุคคลที่

ได้รับการเสริมสร้างอำนาจจะตระหนักในคุณค่าของตน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความรับผิดชอบ

ตระหนักในหน้าที่และปรับปรุงแก้ไขตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เห็นคุณค่าของ

ตนเอง เป็นผู้ที่มีอิสระในการทำงาน จัดการกับงานของตน ได้ตามลำดับก่อนหลัง ซึ่งสรุปได้ว่า พลังอำนาจ

ของครูสำหรับการวิจัย ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1.ความตระหนักในคุณค่าแห่งตน 2.ความรับผิดชอบ

ในงาน 3.การรับรู้ความสามารถของตนเอง 4.การยึดมั่นผูกพันองค์กร 5.ความภาคภูมิใจในตนเอง

6.ความเป็นอิสระ และ 7.ความเชื่อมั่นในตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้วิจัยได้กำหนดตามแนวคิด Tebbitt (1993) Blasé & Blasé (1994) Kinlaw (1995) Short & Greer (1997)

Berman (1997) Day (1999) Kanpol (1999) และ Zimmerman (2000) ซึ่งกล่าวไว้ว่า กระบวนการเสริมสร้าง

พลังอำนาจประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1.การให้การสนับสนุน 2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3.การ

พัฒนาศักยภาพ 4.การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร 5.ภาวะผู้นำ และ 6.การทำงานเป็นทีม

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

